
Saksframlegg

Arkivsak-dok. 21/1494-22
Saksbehandler Kamilla Solheim

Utvalg	Møtedato
Kulturutvalget	09.02.2022
Kommunestyret	17.02.2022
Eldrerådet	09.02.2022
Råd for personer med funksjonsnedsettelse	09.02.2022
Livsløpsutvalget	09.02.2022

Frivillighetsstrategi for Risør kommune 2022 - 2030

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Risør kommunestyre godkjenner Risør kommunes Frivillighetsstrategi 2022-2030 og Handlingsprogram for perioden 2022-2026.

Prioritering av tiltak i Handlingsprogrammet vurderes årlig og vedtas av kommunestyret sammen med behandling av Frivilligsentralens årsrapport.

Vedlegg

Kunnskapsgrunnlag og medvirkning - Risør v1.0

Frivillighetsstrategi for Risør kommune 1.0

Handlingsprogram - Frivillighetsstrategi for Risør kommune 1.0

Høringsuttalelsen til Agder Fylkeskommune sin Frivillighetsstrategi

---

Kort resymé

I Risør kommunes Planstrategi for perioden 2020–2024 er det vedtatt at det skal utarbeides en strategi for frivillighet. Arbeidet ble påstartet høsten 2020 og Kulturutvalget vedtok å legge forslag til strategi ut på høring i april 2021. I løpet av høringsperioden ble det avholdt et åpent digitalt møte og totalt kom det inn 13 innspill.

Parallelt med høringsprosessen i Risør, fikk kommunen tilsendt høringsutkastet til Frivillighetsstrategien for Agder 2022–2030 «Økt deltakelse for bedre levekår». Denne, sammen med Risør kommunes kunnskapsgrunnlag og lokale innspill, danner grunnlaget for forslag til frivillighetsstrategi som nå fremmes til politisk behandling.

Saksopplysninger

Som et resultat av lokalvalget høsten 2019, mottok vi oppsigelse fra daværende frivilligkoordinator (Inger Løite). Vikariatet som var knyttet til stillingen (60 % stilling) gikk ut i desember samme år, og som en konsekvens av kommunens krevende økonomiske situasjon og sektor for samfunnsutviklings sine innsparingskrav («Balanse 24»), ble det besluttet å ikke lyse ut ny stilling som Frivilligkoordinator. Kommunestyret vedtok i februar 2020 i sak 20/38 Avklaring av politisk vedtak - kulturbudsjettet 2020 følgende: *Risør skal fortsatt ha en Frivilligsentral og en tilhørende frivilligkoordinator. En viktig del av koordinatorens oppgaver skal være å skaffe økonomisk støtte og prosjektmidler til ulike frivilligtiltak.*

12. mars 2019 kom koronapandemien til Norge og Risør. Flere kulturaktiviteter måtte avlyses, deriblant Kulturnatt, og Risørhuset måtte så godt som stenge. Det var et mål for kommunen å ikke permittere ansatte i denne perioden, og det ble jobbet for at medarbeiderne på Risørhuset ivaretok samarbeidet med, og behov for frivilligheten, i denne perioden. I juni samme år ble det fremmet en ny sak om avklaring av ressurser i Kulturenheten og ved Risørhuset. Følgende vedtak ble fattet i Bystyret i juni 2020 (PS 20/96): *Risør kommune ansetter en kulturkoordinator i 100 % stilling ved Risørhuset. Stillingen skal være en del av kulturenheten og sammen med de andre ansatte ivareta oppgavene for drift og utvikling av kulturhuset, herunder drift og utvikling av Frivilligsentralen. Rådmannen legger i løpet av høsten 2020 fram en egen sak til politisk behandling der temaet er kommunens arbeid med det frivillige Risør. Endelig beslutning rundt evt. opprettholdelse av en egen stilling som frivillighetskoordinator blir tatt i etterkant av denne behandlingen og må sees i sammenheng med arbeidet med økonomiplan 2021–2023.*

Deretter ble følgende tatt inn i Planstrategien for perioden 2020–2024:

Strategi for frivillighet: Aktualisert gjennom ansettelsen av kulturkoordinator på Risørhuset i juni 2020. Bystyret vedtok følgende (sak20/96): Rådmannen legger i løpet av høsten 2020 fram en egen sak til politisk behandling, der temaet er kommunens arbeid med det frivillige Risør. Endelig beslutning rundt evt opprettholdelse av en egen stilling som frivillighetskoordinator blir tatt i etterkant av denne.

Arbeidet med å utvikle kommunens frivillighetsstrategi ble påbegynt høsten 2020. I 2020-21 hadde kulturenheten store kapasitetsutfordringer som følge av enhetsleders omfattende sykefravær og senere oppsigelse, og kulturkoordinator fikk langt større ansvarsområde enn forutsett ved ansettelse. I budsjettvedtaket i desember 2020 understreket bystyret igjen ønsket om å forsterke innsatsen innen frivillighet med følgende vedtak i PS 20/182 Handlingsprogram og økonomiplan 2021-2024 med budsjett 2021 punkt 6 b) Frivilligsentralen: *Frivilligsentral skal drives med høy aktivitet og en god organisering av oppgavene. Det statlige tilskuddet til Frivilligsentral brukes i sin helhet til lønn til frivilligkoordinator og drift av Frivilligsentralen.*

I påvente av ny kultursjef ble det etablert en tverrfaglig arbeidsgruppe for å få større oversikt over mulighetsrommet innenfor de tilgjengelige økonomiske rammene, støtte opp om arbeidet med frivillighet og utarbeidelse av frivillighetsstrategi. Ny kultursjef tiltrådte i juli 2021, og har siden vært sentral i dette arbeidet.

Prosess og medvirkning

Forslag til Risør kommune sin Frivillighetsstrategi ble lagt ut på høring i april 2021, med opprinnelig høringsfrist 15. mai. Innen fristen kom det inn 11 innspill, og Kulturutvalget vedtok i sitt møte i mai at det skulle inviteres til digitalt dialogmøte om strategien og at høringsfristen skulle utsettes. Innen utsatt frist 1. september 2021 var det kommet inn ytterligere to innspill. Totalt er det altså mottatt 13 innspill fra frivillige lag- og foreninger, råd og kommunale enheter. Innspillene har gitt verdifull innsikt til det videre arbeidet og inngår i Kunnskapsgrunnlaget som følger Frivillighetsstrategien. Se vedlegg.

Parallelt med at den tverrfaglige ressursgruppen for frivillighet bearbeidet innspillene til strategien, mottok Risør kommune Agder Fylkeskommunes forslag til frivillighetsstrategi, som ble lagt ut på høring. Her er et utdrag fra høringsforslaget til Agder fylkeskommunes Frivillighetsstrategi¹: *Premisset for arbeidet med Frivillighetsstrategi for Agder 2022-2030 er at en sterk frivillighet bidrar til bedre levekår, gjennom deltakelse, tilhørighet, mestring og demokratiopplæring. Men, hvordan kan vi utløse det fulle samhandlingspotensialet mellom frivillig og offentlig sektor – uten å gå på bekostning av frivillighetens egenart? Vi ønsker ikke at frivilligheten ukritisk skal tilpasse seg det offentlige sitt behov, derfor trenger vi et styringsdokument. Frivillighetsstrategien skal dekke et behov for samordning av tilskudd, nettverk og kompetanseheving på tvers av ulike nivå. (...)*

Målet med frivillighetsstrategien har vært å utvikle et verktøy for hele regionen, som kan føre til en tydelig retning på samhandling og samarbeidet mellom offentlig og frivillig sektor.

Målgruppen for strategien er både frivillige organisasjoner, frivilligsentraler og kommuner.

Forutsetningen for å finne en tydelig retning for samarbeidet er et godt kunnskapsgrunnlag og en spisset strategi, utarbeidet i tett dialog med frivilligheten og kommunene. Strategien er utarbeidet med et 8-årig perspektiv. Det er også utarbeidet et handlingsprogram som etter planen skal rulleres hvert fjerde år.

Høringsuttalelsen fra Risør kommune ble enstemmig vedtatt i kulturutvalget 15.09.21, og i Risør Bystyre den 30.09.21 (PS 21/91). I uttalelsen gir Risør kommune generell støtte til fylkeskommunens utkast til Frivillighetsstrategi og sier at vi vil benytte den som et førende dokument for egen strategi og frivillighetspolitikk, slik at vi kan bidra til å nå regionale mål og visjonen *økt deltakelse for bedre levekår*. Mål og strategier, med tiltak i handlingsprogram, virker hensiktsmessige, og det er gjort et godt arbeid med kunnskapsgrunnlaget, som vi kjenner oss igjen i. Risør kommune ønsket dessuten med sin høringsuttalelse å bidra til et enda bedre dokument med innspill på hvilke planer og føringer det refereres til. Vi etterlyste at biblioteket blir nevnt med planlagt bibliotekplan og at eldreforhøringen *Leve hele livet* innarbeides. Vi etterlyste også beredskapsperspektiv for frivilligheten for å kunne håndtere uforutsette og uønskede hendelser, som eksempelvis pandemi og klimaendringer. Høringsuttalelsen finnes vedlagt.

Risør kommune legger seg på et tilsvarende 8 års perspektiv i sin frivillighetsstrategi, med et handlingsprogram for fire år.

Utkast til lokal veileder for frivillig arbeid ble sendt ut på høring sammen med første versjon av Risør kommunes Frivillighetsstrategi. Denne vil bearbeides noe mer når ny frivilligkoordinator er på plass og kan sette sitt preg på den, og tas derfor ikke til politisk behandling nå.

Målet med Risør kommune sin frivillighetsstrategi har vært å kartlegge behovet til frivilligheten samt å utforske mulighetene og potensialet som ligger i bedre samhandling mellom frivilligheten og de offentlige tjenesten, spesielt relatert til «Innsatstrappa» (Agenda Kaupang, under utarbeidelse). Parallelt med arbeidet med Frivillighetsstrategi har kommunens bevissthet rundt fremtidens demografiutfordringer blitt stadig tydeligere. Framskrivninger som at 1 av 3 må jobbe innen helse og omsorg skal vi fortsette å løse tjenestene som vi gjør i dag, gjør at vi må tenke nytt og løse innbyggernes behov på nye måter. Betydningen av tidlig innsats også i denne sektoren, og jobbe

¹ <https://agderfk.no/vare-tjenester/regional-planlegging-og-utvikling/pagaende-planarbeid/frivillighetsstrategi-for-agder/>
Dokumentnr.: 21/1494-22

tverrfaglig på de nederste trinnene i Innsatstrappa, begynner å sette seg i organisasjonen, i likhet med behovet for å jobbe strategisk sammen med frivilligheten.

Handlingsplanen gir noen overordnede forslag til hvor veien går videre de neste fire år. Styret i Frivilligsentralen utfordres på å årlig prioritere blant disse, eller synliggjøre behovet for eventuelle nye tiltak.

Ansettelse av frivilligkoordinator

Flere av innspillene kommunen mottok i høringsprosessen ga uttrykk for savn av ett kontaktpunkt i kommunen, samt savn av en offensiv satsing på samhandling og samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor. Gjennom 2021 har den tverrfaglige ressursgruppen støttet kulturkoordinator i arbeidet for og med frivilligheten, men det er med en erkjennelse av at satsingen har vært fragmentert uten en sentral drivkraft.

Parallelt med en økende bevissthet omkring dette, ble også behovet i Innsatstrappa tydeligere kommunisert i organisasjonen, og til slutt ble det besluttet å gjenopprette frivilligkoordinatorstillingen. Den nye frivilligkoordinatoren skal jobbe tverrfaglig, og bistå organisasjonen i å vitalisere samarbeidet med frivillig sektor i Risør. I denne ansettelsesprosessen er det besluttet å løfte frivilligkoordinatoren ut av Kulturenheten og inn i stab for samfunnsutvikling. Dette for å synliggjøre at stillingen skal jobbe mot og sammen med hele organisasjonen for å øke bevisstheten og kunnskapen rundt nødvendigheten av en bedre samhandling mellom frivilligheten og våre offentlige tjenester. Personen som ansettes skal selv være med å definere stillingen, og får blant annet i oppgave å utvikle en fremtidsrettet frivillighetsentral. Frivilligkoordinatoren blir en ressurs som både skal styrke arbeidet med innbyggerdialog på tvers av den kommunale organisasjonen, og være kontaktpunktet for det frivillige Risør.

Forventninger til arbeidet med frivillighet

Det er knyttet store forventninger til arbeidet med frivillighet i årene som kommer, både med å iverksette tiltak nå i Frivillighetens år 2022, og i arbeidet med å planlegge og gjennomføre aktiviteter i 2023, som en del av Byjubileet.

Etter kommunedirektørens oppfatning er det ikke en overdrivelse å hevde at opprettholdelse av de kommunale velferdstilbudene i Norge og Risør i årene som kommer er avhengig av et tettere, mer omfattende og mer forpliktende samarbeid med frivilligheten. Her må vi søke nye løsninger som begge «parter» opplever som vinn/vinn.

Det legges opp til at Risør Frivilligsentrals styre, i samarbeid med Frivilligsentralens tverrfaglige ressursgruppe og frivilligkoordinator, årlig skal foreslå hvilke tiltak som skal prioriteres og igangsettes. Forslagene behandles i kommunestyret sammen med Frivilligsentralens årsrapport, og forslag til tiltak med økonomisk konsekvens behandles i forbindelse med Risør Kommunes Handlingsprogram og økonomiplan.

Økonomi

Risør kommune mottar et årlig tilskudd til drift av Frivilligsentralen, fra Kultur- og likestillingsdepartementet, og for inneværende år er det tilskuddet på kr. 448.000,-. I 2022 har vi budsjettet med en kostnad på kr 687.000,- til drift av frivilligsentralen. Dette budsjettet må justeres noe i tertialbehandlingen. Det vil dessuten etterstrebtes å til enhver tid få inn tilskuddsmidler til å delfinansiere stillingen, gjennom statlige satsinger på eksempelvis inkludering av barn og unge, minoriteter, redusert ensomhet og økt aktivitet blant eldre.

Kommuneplan

Frivillig innsats og samarbeid med pårørende og brukerens nettverk er viktige ressurser for bedre muligheter for deltakelse, mestring og positiv utvikling. Vi skal styrke helsefremming og forebygging med fokus på tidlig innsats. Vi skal

- sikre alle kommunens innbyggere, uansett livsfase, rett hjelp på rett sted til rett tid.
- utarbeide gode samarbeidsrutiner på tvers av enheter, profesjoner og frivillige.
- legge til rette for at innbyggerne skal være aktive og ta ansvar for egen helse.

Kommunen ønsker å ta en aktiv rolle i samfunnsutviklingen ved planlegging og gjennomføring av tiltak, samt samarbeide med og mobilisere innbyggerne, lokalt næringsliv og frivillige til felles innsats for en positiv samfunnsutvikling.

Folkehelse og levekår

Det er klare sammenhenger mellom det å ha lite sosialt nettverk og helsemessige risikofaktorer og usunn livsstil. Deltakelse i frivillig arbeid kan i seg selv være helsefremmende ved å gi mennesker mulighet til å være aktive, delta i samfunnet, ta vare på sin egen helse og være sosiale. Frivillighet kan dermed bidra til å utjevne sosiale ulikheter, forhindre ensomhet og utenforskap, dersom vi lykkes i å være inkluderende og legger til rette for aktiviteter og fellesskap med andre.

kilde: <https://nasjonalforeningen.no/om-oss/vi-mener/prinsippprogrammer/prinsippprogram-frivillig/>

Klima og miljø

I arbeidet med Miljøplanen som er iverksatt nå, så skal Risør kommune velge ut noen av FNs bærekraftsmål som spesielt viktige i sitt arbeid, og bærekraftsmålene er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Et av hovedprinsippene i bærekraftsmålene er at ingen skal utelates – leaving no one behind – De mest sårbare menneskene må prioriteres, lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Arbeidet med Miljøplanen vil avklare hvilke bærekraftsmål som er spesielt viktige for Risør og prioriteringene her må også understøtte Risørs Frivillighetsstrategi

Næringsperspektiv

Skaperkraften i det frivillige arbeidet, og i ildsjeler som får lov til å utfolde seg, skal ikke undervurderes. Risørs evne til å produsere gode forutsetninger for verdiskapning, handler til syvende og sist om det samfunnet vi klarer å skape i fellesskap. Gjennom god samhandling og samarbeid med frivilligheten kan Risør kommune skape et samfunn med lokalt engasjement og ansvarliggjorte og kreative innbyggere som får utfolde seg til det beste for hele samfunnet. Dette kan føre til store positive ringvirkninger for næringslivet.

Vurderinger

Frivillighetsstrategien for Risør kommune bygger på Frivillighetsstrategien for Agder. Vår strategi beskriver hvilke mål vi har for dette området og hvordan vi sammen kan styrke samhandlingen og samarbeidet mellom det offentlige og frivillig sektor Risør i årene som kommer.

Agder fylkeskommune påpeker i sitt høringsforslag til Frivillighetsstrategi at kommuner som tilrettelegger for frivillig sektor gjennom en frivillighetspolitikk har mer dialog med bredden av frivillighet lokalt enn kommuner som ikke har det. De inntar en mer aktiv tilretteleggerrolle for frivillig aktivitet, noe som gir positive utslag når det gjelder rammevilkårene for frivillig sektor. Sentrale forhold her er økonomi, tilgang på lokaler og inngåelse av partnerskap i ulike prosjekter og tiltak, som vår lokale strategi også kommenterer. Videre står det i den regionale strategien at det kun er 6 av 25 kommuner på Agder som har utviklet en egen frivillighetspolitikk. I vårt forslag til handlingsprogram vil Risør kommune innen 2025 ha vedtatt en egen frivillighetspolitikk, hvor strategien som nå foreslås vedtatt, er et første steg i riktig retning.

Utkast til Frivillighetsstrategi med tilhørende dokumenter har vært gjenstand for relativt omfattende endringer. Slik dokumentene framstår nå har ikke vært lagt ut til ny høring etter bearbeidelse opp mot Agders frivillighetsstrategi. Tverrfaglig ressursgruppe og det nye styret i Frivilligsentralen støtter likevel at de nå legges fram for rådene og til politisk behandling. Dette fordi kommunens høringsuttalelse til Agder fylkeskommunes høringsdokumenter fikk full politisk støtte og kommunens frivillighetsstrategi nå er så nært knyttet opp mot denne. Kunnskapsgrunnlaget som følger Frivillighetsstrategien og forslag til handlingsprogram som nå foreligger, er dessuten forsterket med innspillene fra høring av første utkast sommeren 2021.

Flere forhold gjør at det kan oppstå et ønske om å utforme en Frivillighetsstrategi 2.0 ganske snart, blant annet som et resultat av aktivitet som er iverksatt gjennom Frivillighetens år 2022, Byjubileum

i 2023, og at det ansettes en Frivillighetskoordinator i 100 % stilling som vil ønske å sette sitt preg på strategien.

Kommunedirektøren er dermed fornøyd med at arbeidet i Risør har kommet så langt at kommunens Frivillighetsstrategi 1.0 nå fremmes for politisk behandling, slik at vi har en felles plattform for arbeidet i den spennende tiden som nå ligger foran oss.

Kommunedirektørens konklusjon

Kommunedirektøren innstiller på at Frivillighetsstrategien med tilhørende dokumenter godkjennes slik den foreligger.